

آموزش تنبک براساس
نت‌نوشته‌های امیرناصرافتتاح

به کوشش فریدون حلمی

گزینش و ویرایش نت‌ها
رحمد فتائی

نشر خنیاگر

تهران ۱۳۹۵

افتتاح، امیرناصر، ۱۶-۱۱-۱۴	سرشناسه
آموزش تنبک براساس نت نوشته های امیرناصر افتتاح / به کوشش فریدون حلمی؛ گزینش و ویرایش	عنوان و نام پدیدآور
نت ها: وحید فتائی.	مشخصات نشر
تهران: خنیاگر، ۱۳۹۵.	مشخصات ظاهری
۱۶۰ ص.: عکس، پارتیشن: ۲۹×۲۲ م. + یک لوح: ۵۰.	شابم
۲۰۰۰۰ ریال (بالوح فشرده): ۳-۰-۹۰۱۴۶۰۰-۹۰۶۰۰	وضعیت فهرست نویسی
فیپا	یادداشت
چاپ قبلی: ایران صفحه، ۱۳۷۹ [با عنوان «آموزش تنبک» نت نوشته های امیرناصر افتتاح] در ۳۹۲	موضوع
صفحه قطع رحلی]	موضوع
تنبک	موضوع
Zarb	موضوع
موسیقی برای تنبک - پارتیشن	موضوع
Zarb music -- Scores and parts	موضوع
حلمی، فریدون، ۱۳۱۹-؛ گردآورنده	شناسه افزوده
فتائی، وحید، ۱۳۵۴-	شناسه افزوده
۱۳۹۵ ۶۶ الف/ت ۷۲۵/ MT	رده بندی کنگره
۷۸۹/۶۵	رده بندی دیویی
۴۲۷۲۹۲۷	شماره کتابشناسی ملی

نشر خنیاگر

تلفن: ۸۹۴۱ ۴۴۱۱ (تلفکس) و ۰۹۱۹۱۲۶۸۱۰۶

Email: khonyagarPress@gmail.com

آموزش تنبک بر اساس نت‌نویسی امیرناصر افتتاح

به کوشش فریدون حاسی

جمع‌آوری دفاترنت‌ها محمود رسولی

گزینش و ویرایش نت‌ها وحید فتانی

اجرای تصویری نت‌ها وحید فتانی

ضبط و سینک صدا و تصویر شهاب مینا

نگارش و ویرایش متن‌ها پدram اکبری

طراحی جلد و خوشنویسی رایانه‌ای فریدون هادیان

نت‌نویسی رایانه‌ای شهاب مینا

لیتوگرافی، چاپ و صحافی صنوبر

چاپ اول ۱۳۹۵

شمارگان ۲۰۰۰ جلد

شابم: ۹۷۹-۰-۹۰۱۴۶۰۰-۰-۳ ISMN: ۹۷۹-۰-۹۰۱۴۶۰۰-۰-۳

قیمت به همراه لوح فشرده: ۲۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب کتاب

۷.....	مقدمه فریدون حلمی
۱۱.....	مقدمه محمود رسولی
۱۳.....	گزارش و گواهی
۱۵.....	شمع فسرده (دربارهٔ امریاض و افتتاح)
۲۱.....	تصاویری از امیرناصر افتتاح
۲۹.....	علائم نت نویسی
۳۰.....	طرز اجرای تصویری علائم نت نویسی
۳۵.....	تمرین های دو چهار
۶۹.....	تمرین های سه چهار
۸۷.....	تمرین های چهار چهار
۱۰۳.....	تمرین های شش چهار
۱۳۳.....	تمرین های شش هشت

به نام خدا
مقدمه

حک چوبی حک سیمی حک پوست از کجایم آید این آوای دوست

در دود فراوان به پیشگاه هنرمندان و کوشندگان کثره‌نشین و روح نواز موسیقی ایرانی، استادان گرامنایه‌بی‌کداز دیرباز تا به اکنون در پاسداری و کترش این شاخه ارجمند از دخت سرفراز فرهنگ و هنر ایران‌نین، ثابت قدم و ساعی بوده و نسبت به آموزش فنون و فلفله آن اہتمام وافر کرده اند و سلام بر شما کتاب‌نست نوشته‌های امیرناصر افتتاح «تنبک نواز ماند ارده‌های پیشین کشورمان را برگزیده اید ما از ریچگی کتاب اماروشن و کثودۀ آن به کمی از سازهای ہمیشہ ہمراہ موسیقی ایرانی- تنبک- کجایی دوبارہ افغانی و آلمندی با نقش آفرینی‌های آن را در قالب ضرب آہنگ ما و یتیم‌های آن نوازندۀ فتیدگیج با بیاسید و باز نوازید.

آمادہ سازی و انتشار دوبارہ این کتاب یگانہ برای اینجانب است کہ از او ان کودکی بہ ساز تنبک دل‌بستم و ازیں تجربہ‌هایی خام و ابتدائی در زمینه سازسازی و قبول و تسلط بر شاغلی دیگر سرانجام بر ساخت و عرضہ تنبک بصورتی حرفہ‌یی و انبوه تمرکز شدیم، اگرچہ خدمتی ناچیز اما بی‌کمان افتخاری ارزشمند و ماندگار است؛ چرا کہ بدین ترتیب امکان دسترسی خیل مشتاقان و علاقمندان ساز تنبک بہ کنجینہ آثار زندہ یاد امیرناصر افتتاح- کہ سال‌ها مکتوم و محجور ماندہ بود- فراہم و کام‌کوچاک دیگری در راستای آموزش موسیقی و نشر و کترش فرهنگ موسیقایی مہین‌مان، بدون تردید برداشته می‌شود.

بر پایه آنچه از این سه خاطراتم بازمی‌تابد نخستین بار در اوایل دهه ۱۳۶۰ توفیق آشنایی با مرحوم افتتاح و افتخار شاکردی در کلاس آموزش تنبک ایشان یافتیم اما به دلیل مشغله فراوان پس از پنج ماه متأسفانه از بهره‌مندی مستقیم محضر استاد بازماندم، هر چند که دوستی و مراوده با استاد را راتپایان عمر پر بار و نسبتاً کوتاه وی همچنان برای خودم مقتدرانه داشتم.

از سوی دیگر، در آن سال مانیز به‌طور پراکنده و غیر حرفه‌ای اقدام به ساختن تنبک می‌کردم و حاصل کار را برای نظرخواهی، رفع عیب و اصلاح احتمالی به نزد آقای افتتاح می‌بردم. دوسه باری که این اتفاق افتاد و من توانستم به دو تنبک مانی را که کرده‌آوری کرده بودم به نظر ایشان برسانم، زنده یاد افتتاح پس از توجه و داری کار استناده و مشقانه چندین بار مرا تثبیت به ساخت اصولی تنبک و سامان دهی به وضعیت و تربیدای ساز می‌نمودند، به راستی که در آن زمان توجه اساس پیشنهاد رهنمودی نشدم و عمق کلام ایشان را به کوششی در بنا قلم، اما چند سال بعد، بکنر بسیاری بخش دیگری از سوی جناب «محمد رضا آتابکی» در فاسب این پرسش که «... شما برای موسیقی این مملکت چه کرده‌اید؟ سخن و را بهمانی استاد افتتاح را برای من دوباره تشریح و تسلیت مانوشته‌ام را در قبال به سازی و تولید حرفه‌ای در پر شمار تنبک - بعنوان یکی از سازهای اصیل، مهم و پایه‌ای در عرصه موسیقی کران سنک میهن مان - دیگر بار کوشش کرد و چنین شد که آتش این اشتیاق در جان و دهنم بیش از پیش افروخته و توان بخش شد. اکنون حاصل آن اشتغال و این اشتغال، به لطف الهی و بیک کسترش فرهنگ سلیم موسیقایی کشور مان در دهه های اخیر، ساخت و تولید بیش از دویست و هشتاد و پنج هزار قطعه تنبک و بیش از هشتصد و هشتاد قطعه تنبک کوچکی است که بر اساس طرح استاد و هنرمند گرامی جناب «ابراہیم قنبری مهر» طراحی و ساخته شد و این همه، مسمور به مهر کوچک کارگاه این خد مکنزار: حلی.

امایدهی است که ادای احترام و وظیفه شناسی نسبت به موسیقی سازتکبک، به ویژه به استادان کرامت‌رکن گذشته و اکنون این ساز، بدین اندک مهم نباید اکتفا می شد پس به تجویج جلال‌الحاد افزون دیگری یعنی انتشار آثار آن بزرگواران برخاتم، هم به نشانه پاس و هم به نشانه کرامی داشت یاد و یادگار نام آوران نوازندگی این ساز، در آغاز، این نکته ذهن را به خود مشغول می نمود که آثار و نت های زندگیا افتتاح چهره گز به دست چاپ و انتشار سپرده نشد و اساساً این آثار کجا و نزد چه کسی نگهداری می شوند؟ چرا که بنده به هنگام شاکردی کلاس ایشان بارها شاهد بودم که مرحوم افتتاح با چه علاقه و اصبراری با دست و قلم خود نت های هر درس را در دفتر هنرجویان ثبت می نمود و نیز دیده بودم که برخی از هنر جانان کلاس تکبک انوهی از اوراق یاد فترتخی از درس ها انت نوشته های استاد افتتاح را به تدیر حرکت می کردند و همچون سندی معتبر نگهداری می کردند.

این نیاز همچنان بود تا در سال ۱۳۸۸، خرم سرت انخیزی از یکی از شاگردان بفصل مرحوم افتتاح جناب محمود رسولی که امروزه خود از نوازندگان پرتوان مکتب افتتاح به حساب می آید، شنیدم و آن اینکه: مجموعه نت نوشته های استاد امیر ناصر افتتاح را در چهار جلد صفافی شده در اختیار دارد... گفتنی شنیدن این خبر شایم را در چند ان کرد و تصمیم به انتشارش را بیش از آن، بایان ماهر ادکسب اجازه از آقای رسولی، ایشان با کمال خلوص نیت و همدلی بکفینه کرا انبهای نت نوشته های مرحوم افتتاح را برای چاپ در قالب کتاب به رسم امانت به بنده سپرد. بایره مندی از مشورت پیشین با دیگر شاگردان برجسته آن روان شاد و آکابی از آرا و هنر مند های بد برانه و هنرمندان آمان برای چاپ جدید کتاب دست نوشته های آقای رسولی در اختیار آقای وحید فانی قرار گرفت. ایشان مطالب چاپ قبل را با آنها بار دیگر مقابله کرد و آن چه را که در آن چاپ نیامده بود افزود و مطالب تکراری را حذف و تمام نت ها را مطابق با اعلام

نت نویسی مرحوم افتتاح، جزو علامت زیر، نگاشت:

۱) ترمولو بادو خط برای نت سیاه، که به ترمولو با سه خط برای نت سیاه تغییر یافت.

۲) علامت بکوت، که در دست نوشته ما با حروف نگاشته شده بود، اکنون با علامت

نت بین المللی نمایانده شده است.

بدین ترتیب مجموعه ارزشمند و مفید حاضر بابه کارگیری علائم اصلی و دست نگاشته استاد افتتاح و بانث نویسی رایانهای آن تا توسط شهاب منا باز نویسی شد. آنگاه حاصل کار به منظور تطابق با اصل و صحت نت های باز نویسی شده دیگر بار به نظر تنی چند از شاگردان پیشین و اکنون صاحب نظر مرحوم افتتاح رسید و اساتید و دوستی نت ما به شرحی که در صفحات آغازین کتاب آمده است، مورد تأیید آن عزیزان قرار گرفت. بوالکتاب را نیز بنابه پیشنهاد دوست موسیقی دوستی «نت نوشته های امیر ناصر افتخار» برگزیدیم که هم مناسب به نظری رسد و هم مصداق تمام دارد.

در پایان، نگارنده و طیفه خود می داند نخست بخت به روان زنده یاد افتتاح ادا می احترام کند و نیز از عزیزان: آقایان محمود رسولی، مسعود فرهمند، زنده یاد عجت الله البرزی، مرتضی اعیان، پدرام اکبری، شهاب منا و به ویژه وحید فتالی، که با بسیاری و همگای افتخار و موثر خود در آماده سازی و انتشار این کتاب مشارکت داشته اند قدردانی نماید.

امید که توفیق و عنایت حضرت حق، همراه همیشه این یاران باشد.

فریدون صلی - بهار یکمزار و یصد و نود و پنج

به نام خداوند جان و خرد

باعرض احترام و ارادت

به پیگاه دوستان هنرمند و اهل ذوق

مجموعه ای که پیش روی شما عزیزان قرار دارد، بر اثر تلاش بی وقفه و مستمری چند از کوشندگان و دوستان اران هنرمند ساز تنبک مخصوصاً جناب فریدون حلمی که جامعه هنری با اسم «دوستان» آشنایی کامل دارد حاصل شده است تا نام و ارزش و جایگاه هنری و آموزشی و خود زنده یاد «امیر ناصر افتاح» - تنبک نواز برجسته ای که خود را وقف این هنر اصیل و ارزشمندش شاگردان خود نمود - در تاریخ موسیقی اصیل این مرز و بوم جاودانه بماند که خواهد ماند

عیزان هنر دوست،

اصل این اثر با ارزش که در اختیار شما قرار گرفته توسط سفیر محمود رسولی که افتخار شاگردی محضر استاد افتتاح را از دوران کودکی داشتیم و تا آخرین لحظه های زندگی وی - حتی روزهای اندوهباری که بر تخت بیمارستان سعادت آباد بتری بودند - با ایشان بودم، همچون گوهر گرانمایی گنجینه ای شده است. (کاش آن صحنه و خراش را هرگز نمی دیدم ولی دست تقدیر چنین خواست.)

اما اکنون خوشحالم که با جمع آوری و نگهداری آثار استاد، بدون هیچ گونه دخل و تصرف نهایت امانت داری، دقت و کوشش را نموده ام تا بتوانم تمام آنها را به نسل های مشتاق آینده انتقال دهم که به لطف خداوند و همت علمی عزیزان خواسته صورت تحقق پذیرفته است. امیدوارم که نسل آینده به ویژه رهبران وادی ابرجمند موسیقی، بتوانند از این مجموعه با ارزشش جهت اعتلای موسیقی اصیل این مرز و بوم نهایت استفاده را ببرند.

در پایان، ابان دهمی دادم که اصل نثرت با و دست نوشته های مجموعه حاضر که تمامی به خط زنده یاد استاد «امیرماص افتخار» است کما کان در اختیار این جانب قرار دارد؛ کجینیه فرهنگی با ارزشی که مافخرم به عنوان «حفظ آن کوشیده ام و به داشتنش به چنان افتخار می کنم.

با سپاس و احترام

محمود درویشی

اسفند ماه ۱۳۷۸ - تهران